UNHCR
The UN Refugee Agency

ΚΑΡΑ ΤΕΠΕ
ΕΝΑΣ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ 2016 - 2021

Ένα νεαρό αγόρι χαμογελάει στην κάμερα στο κέντρο φιλοξενίας στο Καρά Τεπέ, στη Λέσβο. ©UNHCR/Achilleas Zavallis

ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Απρίλιος 2021

UNHCR
The UN Refugee Agency

Με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Καρά Τεπέ με μια ματιά

4.760 άτομα βρήκαν στέγη και προστασία από το 2019

83% ήταν γυναίκες ή οικογένειες

261 οικίσκοι εγκαταστάθηκαν από την Υ.Α.

30 οργανισμοί δραστηριοποιήθηκαν το 2020

Το Καρά Τεπέ λειτούργησε από το 2016 με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

UNHCR
The UN Refugee Agency

Με συγχρηματοδότηση από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δημιουργώντας ένα νέο σπίτι

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΗ

Από το 2016, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α.) – με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση – στήριξε τις Ελληνικές Αρχές παρέχοντας εμπειρογνωμοσύνη και τεχνικές συμβουλές για το σχεδιασμό ενός πρότυπου κέντρου φιλοξενίας που θα παρείχε τις κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, και θα έχει χωρητικότητα έως και 1.500 άτομα.

Το κέντρο φιλοξενίας σχεδιάστηκε για την υποδοχή οικογενειών και ευάλωτων ατόμων, ηλικιωμένων, επιζώντων ναυαγίων, εγκύων και ατόμων με προβλήματα υγείας.

Η Υ.Α. και οι συνεργάτες της, για να μετατρέψουν τη ζώνη διέλευσης έκτακτης ανάγκης σε χώρο μακροπρόθεσμης διαμονής, ανέλαβαν εκτεταμένα έργα υποδομής, όπως ισοπέδωση και χαλικόστρωση, σκυροδέτηση κύριων δρόμων, περίφραξη και τοποθέτηση στεγάστρων. Για να διασφαλιστούν οι κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, η Υ.Α. αντικατέστησε τις προσωρινές μονάδες στέγασης που είχαν εγκατασταθεί την περίοδο έκτακτης ανάγκης, με 261 προκατασκευασμένους οικίσκους. Όλοι ήταν μονωμένοι και εξοπλισμένοι με θερμάστρες και κλιματισμό. Λήφθηκαν επίσης μέτρα για να διασφαλιστεί η ιδιωτικότητα των οικογενειών, η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρίες στις βασικές εγκαταστάσεις και για να μετριαστεί ο κίνδυνος περιστατικών έμφυλης βίας. Το 2020, 24 άτομα του αποσπασμένου προσωπικού της Υ.Α. στο Δήμο Μυτιλήνης στη Λέσβο, βοήθησαν στη διαχείριση των κέντρων φιλοξενίας καθώς και στον εν γένει συντονισμό.

ΥΔΡΕΥΣΗ, ΥΓΙΕΙΝΗ & ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ

Η Υ.Α. και οι εταίροι της τοποθέτησαν τέσσερις κοινόχρηστες εγκαταστάσεις με τουαλέτες και ντους και διασφάλισαν την τακτική συντήρηση, τον καθαρισμό τους και τις απαραίτητες επισκευές. Η Υ.Α. στήριξε το Δήμο στη διαχείριση απορριμμάτων και την ύδρευση. Επιπλέον, η Υ.Α. και οι εταίροι της οργάνωσαν δραστηριότητες και ενημερωτικές συνεδρίες για την προώθηση καλών πρακτικών υγιεινής μεταξύ του πληθυσμού.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΔΙΚΤΥΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ

Η Υ.Α. κάλυψε τις ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας και θέρμανσης για ολόκληρο το κέντρο φιλοξενίας κατά τη λειτουργία του και ανέλαβε την τεχνική αξιολόγηση για την αναβάθμιση του ηλεκτρικού δικτύου του. Η Υ.Α. εγκατέστησε επίσης 82 συστήματα οδικού φωτισμού ηλιακής ενέργειας και παρείχε ηλιακούς συλλέκτες για να καλύψει τις ανάγκες σε ενέργεια.

Κάθε πρωί, ο Abdul, ένας 71χρονος αιτών άσυλο από το Αφγανιστάν, καθάριζε οικειοθελώς τους δρόμους και φύτευε λουλούδια στο κέντρο φιλοξενίας στο Καρά Τεπέ στη Λέσβο, όπου ζούσε με την οικογένειά του.

Όπως λέει, «Μου αρέσει να φροντίζω και να συνεισφέρω σε αυτό το κοινό σπίτι που μοιραζόμαστε».

«Χάσαμε τις ζωές μας, πρέπει να ξεκινήσουμε ξανά για να έχουμε ένα καλύτερο μέλλον», είπε ο Mohamed, 44 ετών, πατέρας τεσσάρων από την Αλ Σαμπίνα, νότια της Δαμασκού. «Δεν θέλουμε να περιμένουμε άπραγοι. Πρέπει να εργαστούμε, να συνεισφέρουμε σ' αυτόν τον κόσμο.»

ΣΙΤΙΣΗ

Στο κέντρο φιλοξενίας οι αιτούντες άσυλο και οι πρόσφυγες λάμβαναν γεύματα τρεις φορές την ημέρα. Η Υ.Α. προώθησε επίσης τη χρήση τριών κοινόχρηστων κουζινών, σε συνεργασία με το Δήμο και εθελοντές από την προσφυγική κοινότητα. Επιπλέον, με τη στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Υ.Α. παρείχε οικονομική βοήθεια προκειμένου να μπορέσουν οι κάτοικοι να καλύψουν τις καθημερινές διατροφικές και άλλες ανάγκες τους.

ΒΑΣΙΚΑ ΕΙΔΗ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ

Η Υ.Α. δημιούργησε ένα χώρο αποθήκευσης και ένα σημείο διανομής βασικών ειδών πρώτης ανάγκης. Οι χώροι αυτοί χρησιμοποιούνταν από όλους τους φορείς που δραστηριοποιούνταν στο κέντρο φιλοξενίας. Το σημείο διανομής διευκόλυνε την οργάνωση, το συντονισμό και την ομαλή παράδοση βασικών ειδών πρώτης ανάγκης, όπως κουβέρτες, ρούχα, παπούτσια, προϊόντα προσωπικής υγιεινής κ.λπ.

Ένας Σύρος ηλεκτρολόγος βοηθά τους συνανθρώπους του αξιοποιώντας το χρόνο και τις ικανότητές του.

Από τη στιγμή που έφτασε στο Καρά Τεπέ, ο Mohamed Dhib προσέφερε εθελοντικά τις υπηρεσίες του προς όφελος όλων. Για αρκετούς μήνες ακόμα και μετά την μετακίνηση του ίδιου και της οικογένειάς του σε ένα κοντινό διαμέρισμα, ο Σύρος ηλεκτρολόγος επέστρεφε καθημερινά στο κέντρο φιλοξενίας για να βοηθήσει, καθώς η Υ.Α. και οι εταίροι της, εργάζονταν για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης για τους υπόλοιπους κατοίκους.

Μπορείτε να διαβάσετε την υπόλοιπη ιστορία του Mohamed εδώ.

«Η θάλασσα είναι τρομακτική» λέει η Khansa, νιώθοντας ασφαλής πλέον στο Καρά Τεπέ. «Φοβηθήκαμε πολύ όταν η βάρκα μας χτυπήθηκε από τα κύματα. Νομίζαμε ότι θα πνιγούμε.»

Περισσότερο από ένα κατάλυμα

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Παροχή πληροφοριών. Η Υ.Α. εγκατέστησε έναν χώρο στην είσοδο του κέντρου φιλοξενίας όπου οι κάτοικοι μπορούσαν να υποβάλλουν ερωτήματα, να ζητούν βοήθεια και να λαμβάνουν πληροφορίες στη γλώσσα τους, σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τις επιτόπου δραστηριότητες. Άτομα με ιδιαίτερες ανάγκες, όπως έγκυες γυναίκες, μονογονεϊκές οικογένειες και άτομα με ιατρικά προβλήματα παραπέμπονταν σε παρόχους υπηρεσιών για βοήθεια. Το 2020, το κέντρο προστασίας εξυπηρετούσε κατά μέσο όρο 1.000 άτομα κάθε μήνα.

Προστασία παιδιών. Η Υ.Α. και οι συνεργάτες της εντόπισαν παιδιά που διέτρεχαν κίνδυνο και τους προσέφεραν νομική βοήθεια, πολιτιστική διαμεσολάβηση και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Διοργανώθηκαν ατομικές ή ομαδικές συνεδρίες με ψυχολόγους και δικηγόρους. Ανάμεσα στα πολλά πλεονεκτήματα που είχαν αυτές οι συνεδρίες στην ευημερία των παιδιών, διευκόλυναν τον έγκαιρο εντοπισμό θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Μεταξύ 2017 και 2021, 417 παιδιά έλαβαν υποστήριξη.

Νομική υποστήριξη. Η Υ.Α. παρείχε νομική υποστήριξη στους αιτούντες άσυλο και στους πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένης της παροχής πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματά τους, τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τις διαδικασίες ασύλου. Αυτό διευκόλυνε τις αιτήσεις των αιτούντων άσυλο και την πρόσβαση στα δικαιώματά τους. Περίπου το ήμισυ του συνολικού πληθυσμού έλαβε νομική υποστήριξη, ενώ σε όλους τους

αιτούντες άσυλο που κατοικούσαν στο Καρά Τεπέ παρέχονταν τακτικά πληροφορίες νομικής φύσης και συμβουλές.

Έμφυλη βία. Η Υ.Α. μερίμνησε για την αποτροπή, το μετριασμό και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, εντοπίζοντας τους επιζώντες τέτοιων περιστατικών, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων και εκείνων που διέτρεχαν κίνδυνο. Μεταξύ 2018 και 2021, η Υ.Α σε συνεργασία με τον εταίρο της, προσέφερε σε 415 επιζώντες υπηρεσίες διαχείρισης υποθέσεων, πληροφορίες νομικής φύσης, συμβουλευτική, ψυχοκοινωνική, και ιατρική φροντίδα και, όποτε χρειαζόταν, ασφαλή καταλύματα έκτακτης ανάγκης. Η Υ.Α. οργάνωσε επίσης συνεδρίες ευαισθητοποίησης και συζητήσεις για συγκεκριμένα θέματα, όπως η σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, οι κίνδυνοι εμπορίας ανθρώπων, η σεξουαλική εκμετάλλευση και η κακοποίηση.

Ενδυνάμωση της κοινότητας. Η Υ.Α. ενθάρρυνε τους αιτούντες άσυλο να δημιουργήσουν ομάδες συζήτησης όπου θα μοιράζονται τις γνώμες και τις ανησυχίες τους, και θα προτείνονται λύσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Μεταξύ των πιο πολυσυζητημένων θεμάτων ήταν η φροντίδα των παιδιών, οι ευκαιρίες για συνέχιση της εκπαίδευσής τους και οι προοπτικές απασχόλησης.

«Το Καρά Τεπέ ήταν κάτι περισσότερο από μια δομή στέγασης ή ένα κέντρο παροχής υπηρεσιών. Ήταν ένας πρότυπος οικισμός, μοναδικός στην Ευρώπη», Astrid Castelein, Επικεφαλής του Γραφείου της Υ.Α. στη Λέσβο

ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Καθώς σχεδόν το ήμισυ του πληθυσμού στο κέντρο φιλοξενίας ήταν παιδιά, η Υ.Α. βοήθησε στη δημιουργία ενός χώρου, όπου οι εταίροι και οι εθελοντές παρείχαν εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Οι νεαροί πρόσφυγες είχαν πρόσβαση σε έναν ασφαλή χώρο μάθησης, επιτρέποντάς τους να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους, να αντιμετωπίσουν τους φόβους, τα τραύματα και το άγχος τόσο των ίδιων όσο και των γονιών τους. Κυρίως όμως, τα παιδιά έλαβαν στήριξη για τη μετάβασή τους από τη μη τυπική στην τυπική εκπαίδευση, καθώς και για την πρόσβασή τους στο δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης, μαζί με τους Έλληνες συνομηλίκους τους. Από το 2018 έως το 2020, πάνω από 1,500 παιδιά παρακολούθησαν μαθήματα στο σχολείο με την υποστήριξη της Υ.Α.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Οι κάτοικοι του κέντρου φιλοξενίας - πολλοί από τους οποίους ανήκαν σε ευάλωτες ομάδες - είχαν πρόσβαση σε πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη και ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, αυτές οι υπηρεσίες υγείας αποδείχθηκαν ιδιαίτερα σημαντικές και βοήθησαν το τοπικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης κατά την κρίσιμη αυτή περίοδο, καθώς συνέβαλαν στην αποσυμφόρηση του τοπικού νοσοκομείου και άλλων δομών υγείας. Η Υ.Α. διέθεσε εξειδικευμένο ιατρικό προσωπικό για την παροχή ιατρικού ελέγχου και φροντίδας, και δημιούργησε μια ζώνη καραντίνας και απομόνωσης για τις νέες αφίξεις, βοηθώντας στην άμβλυνση της εξάπλωσης του COVID-19 στο κέντρο φιλοξενίας

Το Νοέμβριο του 2019, ο Ύπατος Αρμοστής του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Filippo Grandi, συναντήθηκε στο Καρά Τεπέ με την Ibtisam, 43 ετών χήρα και αιτούσα άσυλο από τη Συρία, (δεξιά, με το μπλε μαντήλι) με τα τρία της παιδιά και την ανιψιά της. Η Ibtisam, η οποία αφού εγκατέλειψε τη Συρία έφτασε στη Λέσβο, έχασε το σύζυγό της, την αδερφή της, τον κουνιάδο και δύο ανιψιούς της σε βομβιστική επίθεση στο Deir Es Zor. Αφού εκτοπίστηκε εντός Συρίας, έφυγε με την υπόλοιπη οικογένειά της για την Ελλάδα, ελπίζοντας να βρει θεραπεία για τον 15χρονο γιο της Mostafa, που είναι τυφλός και χρειάζεται μεταμόσχευση κερατοειδούς. Ο μικρότερος γιος της Imad είναι επίσης αυτιστικός και χρειάζεται ειδική φροντίδα.

Το τέλος του ταξιδιού

Τον Απρίλιο του 2021 η κυβέρνηση ανακοίνωσε το κλείσιμο του Καρά Τεπέ μετά από αίτημα του Δήμου Μυτιλήνης που επιθυμούσε να αξιοποιήσει τη γη για άλλους σκοπούς.

Τους μήνες πριν από το κλείσιμο του κέντρου φιλοξενίας, η Υ.Α συνεργάστηκε με τις αρχές για την εξεύρεση εξειδικευμένων λύσεων για καθέναν από τους κατοίκους του Καρά Τεπέ. Η Υ.Α. αξιολόγησε τις ανάγκες κάθε οικογένειας και σύστησε την καταλληλότερη επιλογή για τη στέγασή τους σε κάποιο άλλο μέρος.

Μία από αυτές τις λύσεις ήταν η αναχώρηση αναγνωρισμένων προσφύγων από τη Λέσβο στη Γερμανία, στο πλαίσιο του συστήματος μετεγκατάστασης σε χώρες της Ευρώπης.

Μέχρι το τέλος Απριλίου, 855 αναγνωρισμένοι πρόσφυγες είχαν φύγει από το νησί για να συνεχίσουν τη ζωή τους στη Γερμανία. Μεταξύ αυτών ήταν και 272 κάτοικοι του Καρά Τεπέ. Επιπλέον, συνολικά 543 άτομα μεταφέρθηκαν προσωρινά στο κοντινό κέντρο υποδοχής και ταυτοποίησης στο Μαυροβούνι και 60 σε διαμερίσματα του προγράμματος ESTIA στην ενδοχώρα.

Η Υ.Α. μετέφερε επίσης 50 οικίσκους στέγασης στο Μαυροβούνι που θα αξιοποιούνταν είτε για τη διαμονή πρώην κατοίκων του Καρά Τεπέ είτε ως βελτιωμένα καταλύματα για άλλους κατοίκους του προσωρινού κέντρου υποδοχής και ταυτοποίησης στο νησί.

Το κέντρο φιλοξενίας εκκενώθηκε στις 29 Απριλίου.

«Βλέποντας πως η λειτουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς σε ένα κέντρο φιλοξενίας προσφύγων είναι εφικτή, εμψυχώνει τόσο τα παιδιά όσο και τους δασκάλους» Κωνσταντίνος Καρακουζίδης, δάσκαλος στο σχολείο μη τυπικής εκπαίδευσης της ΜΕΤΑδρασης στο Καρά Τεπέ.

Συνεργασία με τους εταίρους: ένα μεγάλο ευχαριστώ!

Η λειτουργία του Καρά Τεπέ κατέστη δυνατή χάρη στις συντονισμένες προσπάθειες των κεντρικών και τοπικών αρχών, της Υ.Α., των Μ.Κ.Ο. και των ομάδων εθελοντών, με συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του κέντρου φιλοξενίας, περισσότεροι από 30 οργανισμοί προσέφεραν πολύτιμη βοήθεια στους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες στο Καρά Τεπέ. Η συνεισφορά τους άλλαξε σημαντικά τη ζωή των ανδρών, των γυναικών και των παιδιών που έμειναν εκεί. Το 2020, ο Δήμος Μυτιλήνης και η Υ.Α. συνεργάστηκαν με:

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Έλενα Μαρδά - Αθήνα
Government Liaison Associate
External Relations Unit

Τηλ.: +30 6951801242
Email: marda@unhcr.org

Θοδωρής Αλεξέλλης - Λέσβος
Assistant Government Liaison Officer
Public Information/ External Relations Unit

Τηλ.: +30 6955464114
Email: alexelli@unhcr.org
www.unhcr.org

ΚΑΡΑ ΤΕΠΕ
ΕΝΑΣ ΠΡΟΤΥΠΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ
2016 - 2021

Απρίλιος 2021

UNHCR
The UN Refugee Agency